

T. C. DE KRUIJF — G. N. VOL-
LEBREGT, *Spolnost i brak u Bi-
blijii*, prijevod Adalbert Rebić, Bi-
blioteka »Riječ« 8—9, KS, Zagreb
1972.

U poplavi pornografije, u zasiće-
noj atmosferi seksusa, u civilizaciji
koja pokazuje znakove klonulosti jer
rušenje svih tabua i slobodno sek-
sualno izživljavanje smatra svojim pro-
gresom i vrhunskim dometom, doži-
vljujemo raspadanje brakova, krimi-
nalitet na području seksualnog i go-
tovo bezizlazne katastrofe tolikih
ljudskih sudbina. Ono što se smat-
ralo svetim, nerazrješivim, danas se
olako ruši i obečšačuje; što je do
jučer bio grijeh, danas se proglašuje
kao nešto sasma prirodno, nevino,
nužnom potrebom života. I vjernik se
u tom zagušljivom i sumornom oz-
račju nalazi nekako zbunjen, izgub-
ljen, u tami, i traži svjetlo koje će
mu osvijetliti onu stvarnost duboko
ljudske egzistencije, kao što je spol-
nost, ljubav, brak. On spontano gra-
bi za Božjom riječju, za knjigom
života, da bi tu potražio odgovor na
konkretna, tjeskobna pitanja današ-
njeg čovjeka na tom području, traži
pomoć da bi osmislio svoju ljubav,
svoju spolnost, svoj brak, svjestan da
mu objava mora pružiti jasne i si-
gurne upute, da njegova vjera bude
još snažnija, osobnija i pobjednička.
Jer »vjera proizlazi iz sklada između
onoga što naviješta i svagdašnjeg is-
kustva, toga tako zamršenog, ali i
jednostavnog tona ljudskog života«
(Jean Guitton).

Dva pisca nam u sažetom, a ipak
u prilično iscrpnom prikazu iznose
biblijsku poruku o spolnosti i o bra-
ku. Prvi više teološki, a drugi više
pastoralno pristupa izvorima objave.
Obojica se uzajamno upotpunjuju i
obogaćuju te nastoje unijeti što više
biblijskog svjetla na to tako važno
područje života.

Ipak, uzimajući u ruke tu knjigu,
moramo se sjetiti da Biblija nije teo-
loški udžbenik, nego knjiga susreta
Boga sa svojim narodom, povijest du-
gog razgovora Boga s Božjim nar-
dom, povijest onog postupnog, ne-
prestanog rasta objave. Stoga ne mo-
žemo tražiti u Bibliji gotova rješe-
nja za našu suvremenu problematiku,
kao što su planiranje poroda, abor-
tus, razvodi braka itd. Biblija nam
opisuje kako Božji narod doživljava
stvarnost svoje opstojnosti kao Božji
narod. I u tim opisima dodiruje »čö-
vjeka kao spolno biće«, a to je tema
koja se pojavljuje s vrlo mnogo vari-
jacija u povijesnim tekstovima, za-
konima, u proročkim i mudrosnim
spisima i posebno u nauci Isusa i
njegovih apostola. To svjetlo je ipak
dostatno da nam osvijetli to tako
važno područje našeg života i da
nam pokaže sigurne smjernice u rje-
šavanju tjeskobnih problema današ-
njeg društva u tom pogledu.

Da bismo mogli korisnije pratiti te
stranice, moramo uvijek imati na pa-
meti rast Objave. Bog je »posvojio
Izrael«, učinio ga svojim narodom.
Nije on stvorio neki idealan narod,
neki novi narod, nego je prihvatio
narod koji već postoji sa svim nje-
govim urođenim osobinama. I kako
je taj narod u vjeri rastao i dozrije-
vao, i objava postaje sve jasnija i pu-
nija, dok ne zasja u svoj punini u
Isusu Kristu. Stoga i pojedini izri-
čaji nemaju u sebi apsolutnu vri-
jednost, nego je dobivaju tek u pu-
nini Objave, u Isusu Kristu.

I još nešto! Izrael živi u različi-
tim geografskim, političkim, ekonom-
skim, društvenim i kulturnim sredi-
nama. I, dosljedno, te temeljne život-
ne stvarnosti proživljava u raznoli-
kim uvjetima, na razne načine. To
nam otežava prodor u svijet Biblije
i jasno lučenje »vječno obvezatnog
sadržaja« od raznih vremenom uvje-
tovanih elemenata. Oba pisca nastoje

da nam pomognu da shvatimo i ocijenimo ponašanje i mišljenje biblijskog čovjeka kao spolne jedinice kroz povijesna razdoblja te da iznesu ono bitno, nepromjenljivo, vječne biblijske poruke o spolnosti i o braku.

Prva knjiga, *Spolnost u Bibliji*, uzeta je iz niza »Biblija i problemi današnjeg čovjeka«, koji izlazi na holandskom jeziku, a prevodi se na različite evropske jezike. Svrha je tog niza znanstveno-divulgativna, ali i jasna, ozbiljna, studijska u dokumentaciji. Želi iznijeti jasnu i sažetu poruku Pisma na razne probleme današnjeg čovjeka.

T. C. de Kruijf nastoji osvjetliti biblijskom riječju tu zemaljsku stvarnost spolnosti, koja tako duboko i živo zasjeca u naš život. Tri poglavlja knjige: Stvarnost — Ideal — Teologija, otkrivaju nam već nakanu pisca. Od utvrđenja stvarnosti spolnosti pisac ponire dublje u Božji stvaralački plan te nam pomoću teoloških refleksija otkriva dubok smisao spolnosti i braka.

U prvom poglavlju vodi nas pisac kroz tri različita stadija kroz koja prolazi Božji narod u svojoj dugoj povijesti. U prvom stadiju Izrael provodi svoj polunomadski lutalački život u pustinji, na rubu velikih civilizacija. Život je jednostavan. Brak je u cijeni. Prva briga u braku jest plodnost kao prenosilac Božjeg blagoslova, ali već u patrijarhalnim obiteljima nalazimo istinsku bračnu ljubav. Zaposjedanjem zemlje Izrael ulazi u drugi stadij, postaje ratar i poprima gradsku kulturu. Susret s kanaanskom kulturom i posebno s proširenim kultom plodnosti, djelovao je i na bračni život: slabi bračna intimnost i obiteljski život pomalo se razdvaja te se već zamjećuje spolni razvrat. Najteži udarac za bračni život doživljuje u svom trećem stadiju postojanja, u dotiru s helenizmom. Erotska ljubav potiskuje istinsku, osobnu i trajnu

bračnu ljubav. Ipak, Izrael otkriva kroz sve te stadije svoj vlastiti spolni moral, koji je drukčiji nego kod ostalih naroda Starog Istoka. I tajna toga jest u vjeri Izraela u Boga. Ta vjera u jedinog Boga postupno i neizbježno mijenja i iznutra preobražuje čovjeka-vjernika. Tu temu razvija pisac u drugom poglavlju.

Objava Boga ostavlja čovjeka bez većih posljedica na njegovoj horizontalnoj razini međusobnih odnosa, ali donosi novo vertikalno usmjerenje: od čovjeka k Bogu. Sklapanjem Sinajskog saveza Izrael je postao njegov narod. Grijeħ protiv spolne etike dobiva sada novu dimenziju: to je grijeħ protiv Božjega naroda, protiv Saveza, protiv Boga. »Čovjekova spolnost nije ograničena korisnošću ili nasladama, nego je unesena u sferu svetoga.« Ne u smislu suprotstavljanja svetoga profanom, nego ukoliko je spolnost Božji stvaralački dar u početku. Zapovijed ljubavi: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!« produbljuje smisao ljubavi i međusobnih odnosa supruga. Odnos muža i žene mora biti odnos prema drugom čovjeku kao prema drugom Ja. Ljubav »nije strasni ili romantični osjećaj ni korist ili užitak, nego obzir prema ljubljenoj osobi, koja drugoga privlači svojom unutrašnjom vriednošću«. Taj ideal osobne ljubavi dobiva svoju puninu u novozavjetnoj objavi i svoju novu dimenziju u Isusovoj zapovijedi: »Ljubite jedan drugoga kao što sam ja ljubio vas!« Isusova nesebična ljubav, koja je sva u onom »biti za druge«, mora prožimati i seksualnu i bračnu ljubav i istisnuti iz nje svaki egoizam požude. I još nešto: novi Božji narod ne ovisi o krvnim odnosima i vezama, nego počiva na vjeri u Isusa Krista. Stoga i brak ne zauzima više središnje mjesto, kao što ga je imao u Izraelu. I sad se rađa nešto novo, što su već proroci navijestili kao znak eshatoloških vremena: djevičanstvo,